מתני' המודר הנאה מחבירו לפני שביעית אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות ובשביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן (ה) הנטיעות. נדר הימנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפירות, ובשביעית יורד ואוכל:

גמ' רב ושמואל דאמרי תרוייהו (ג) נכסים אלו עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות אע"פ שהגיע שביעית ואם בשביעית נדר אין יורד לתוך שדהו אבל אוכל מן הנוטות. ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו נכסי עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות. הגיע שביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא את הנוטות לימא בהא קמיפלגי רב ושמואל סברי אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו ור' יוחנן וריש לקיש סברי אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו: ותיסברא מי איכא למ"ד אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו? (ג) ויא"כ ניפלגי "בנכסים אלו" וכ"ש "בנכסי" ותו הא תנן "האדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו" דתנן: "האומר לבנו "קונם שאתה נהנה לי - מת, יירשנו, "בחייו ובמותו" אם מתני' לא ירד לתוך שדהו - אל מדיר דמודר אסור אפי' בדריסת הרגל כדתנן לעיל (דף נב:): ואינו אוכל מן הנטוות - מן הפירות הנטוות על הדרך ממוך לשדה: ובשביעית לא ירד לתוך שדהו - ואפי' בשביעית נדר לא ירד וכו' וגמרא מפרש לה: גמ' ואף על גב שהגיע שביעית - דקסברי רב ושמואל דאע"ג דכולהו פירי דהפקרא אינון אפילו הכי כיון שבשעה שהדירו היו שלו חייל איסורא אפי' בשביעית שיצאו מרשותו ומתני' תרי דיני קתני רישא אמשמעון דכיון שהדירו לפני שביעית חייל נדריה אפילו כי מטא שביעית וסיפא אמשמעון דאם בשביעית נדר הכי דלא חייל נדריה לגבי פירי דהפקרא ניכולו לגבי ארעא מיהא חייל וכדמפרש בגמרא טעמא לקמן: ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו וכו' אבל אוכל מן הנטוות - ולא מתסר בהו משום נדרא דמקמי שביעית: לימא בהא קמיפלגי דרב ושמואל סברי אדם אוסר וכו' ור' יוחנן ור"ל סברי אין אדם אוסר וכו'. גרסה לי דהכי פירוש: דשמעתא דקא סלקא דעתין השתא דרב ושמואל ורבי יוחנן ור"ל כולהו אפילו לכשיצא מרשותו קיימי רב ושמואל מפרשי לה כדפרישית ור' יוחנן ור"ל מפרשי לה דאדם קתני וכולה כשהדירו לפני שביעית ולקמן אמר דנדר זה שני דיינין יש לו דלפני שביעית חייל נדרא לגמרי שאינו יורד ואינו אוכל אבל כשהגיע שביעית אותר מקלתו דהכי דאינו יורד בתוך שדהו משום דאדעתא דאכתי כרשותי' קיימת כדפריסי' טעמא לקמן אפ"ה פירי שרו דהא בשביעית נפקי מרשותיה ואע"פ שהדירו בשעה שהיה ברשותו דהיינו לפני שביעית סברי ר' יוחנן ור"ל דאין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו והכי דרישא לא אשמעינן מידי דפשיטא דלפני שביעית אינו יורד ואינו אוכל סברא להו דקא רישא משום סיפא לאשמעינן דאע"פ שהדירו לפני שביעית אין פירות ברשותו אין איסורו חל לאחר שיצאו מרשותו דהיינו בשביעית ומש"ה הוה סליק אדעתיה דר' יוחנן ור"ל סברי דאין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו אפילו היכא דאמר נכסים אלו א"נ אפילו היכא דאמר בהדיא שהוא אוסר אותם אפילו לאחר שיצאו מרשותו והוה סבירא ליה הכי אע"ג דר' יוחנן ור"ל לא אירו אלא בנכסי משום דבשלמא לי אמרינן דרבי יוחנן ור"ל אמרי הכי בנכסים אלו איכא למימר דתנא רישא משום סיפא וכדפרישית ואע"ג דאמרי ר' יוחנן ור"ל נכסי לאו דוקא דאמר נכסי בלחוד אלא אנכסים אלו דאמרי רב ושמואל קיימי דבנכסים אלו דינו כנכסי קא אמרי א"כ מה אשמעינן תנא דמתניתין רישא ודאי לא צריכא לאשמעינן דלפני שביעית חייל נדרא לגמרי וכי תימא משום סיפא נקט לה לאשמעינן דכיון דמעיקרא אמר נכסי כשהגיע שביעית אותר מקלתו אל נדר זה דהיינו לענין אכילה הא נמי לא צריכא לאשמעי' דפשיטא דבלשון נכסי לא משמע אלא בעוד שהוא שלו דאי לא אשמעינן מידי דאדעתא דנכסי אינון אפילו לאחר שיצאו מרשותו אמרינן דכי אמר ביתך לא משמע אלא בעוד שהוא שלו כ"ש לגבי מדיר דאיכא לספוקי אי מצי אסיר לבתר שיצאו מרשותו דפשיטא מילתא דבלשון נכסי אינו אוסר אלא בעוד ברשותו דודאי כי אמר עודר דליכא נכסיך וכי אמר מדיר ביתי לו נכסי לשון הוא הן הלכך אם איתא דר' יוחנן ור"ל דוקא בנכסי אמרי דאין אדם אוסר תנא דמתני' מידי לא אשמעינן ולא בסיפא לאשמעינן דאפילו הדירו בלשון נכסים אלו אין נדרו חל לאחר שיצאו מרשותו דלא תימא דכי היכי דאמר גבי עודר דכי אמר לבית זה שאני נכנס מת לו מכרו לאחר אסור דמתסר עליה אפילו לאחר שיצא מרשותו הכי נמי כי הדירו חבירו ואע"ל נכסים אלו דליתוהו איסורא אפי' לאחר שיצאו נכסים מרשות מדיר דליתא דה"מ בעודר עצמו דמלי אסר אנפשיה נכסי חבירו אפילו לאחר שיצאו מרשותו הוו להו נכסי חבירו אבל מדיר לא דלאחר שיצאו מרשותו הוו להו נכסי חבירו ואתיא מתניתין שפיר. ומקשינן דאי איתא דר' יוחנן ור"ל סברי דאין אדם אוסר הוה להו לאיפלוגי בהדיא אפילו היכא דאמר נכסים אלו ועוד תנן דהיכא דאמר בהדיא אדם אוסר: אם מת יירשנו - דלאו מדידיה מתהני אלא מירושתיה דזכי ליה רחמנא: אם מת לא יירשנו - לאו דוקא לא יירשנו דנכסי ודאי דידיה

אם מת יירשנו - דכשיש כח בבנו אוסרה ותו לא: בחייו ובמותו לא יירשנו - אלמא אוסר מתחיל ועד סוף אבל מתחיל ועד סוף אוסר מדידיה דאמר נכסי אלו עליך שיאסרו לאחר שיצאו מרשותו דאמרי הכא אפי' בהדיא שיאסרו לאחר מותו: מכל אחרא

הגהות הב"ח (א) במשנה אבל אוכל הוא מן הנטוות כל"ל ותיבת הנטיעות נמחק: (ב) גם' רב ושמואל דאמרי תרוייהו נכסי עליך כל"ל ואות מ"ם ותיבת אלו נמחק וכן ברש"י: (ג) שם דה"כ ניפלגי: (ד) רש"י ד"ה דאי"כ דמשום: (ה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם וכו' וכ"ש היכא וכו' היכי מצו אמרי דלשון אין אדם

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ו מהל' נדרים הלכה יג: נ ב מיי' שם הלכה יז:

נא ג מיי' שם פ"ה הל' ו סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רכז סעיף ז וסימן רכג סעיף ב:

גליון

המודר הנאה מחבירו לפני שביעית/בשביעית

מהרש"א

תוספות

המודר הנאה מחבירו לפני שביעית לא ירד לתוך שדהו - דדריסת הרגל אסורה ואינו אוכל אפילו מן הנטוות מוקצה דאינו לגיך ליכל ולאוכל: ובשביעית - פי' אם הדיר בשביעית לא ירד לתוך שדהו ליקח מן הנטוות (לאכל) אם יפענך ליכל ולאכל אסור - וגמ' פריך אמתי אסור ליכל בו לגוף אכילה הא דאמרת אדאקריה לשדה לכל דבר אכילה: נדר מתנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו - לאינו מודר אלא מדבר המביא לידי מאכל ואינו אוכל מן הפירות: ובשביעית יורד ואוכל - דהפקר הוא שבשעה שהדיר לא היה אלא בשביעית ולא הוי מאכל ויש"ל דבשביעית אף בשדה הפקר לגוכך אכילה דהכי מסיק בגמ' ולאידך אמתי דמתני' אמת יש"ה בעמידה הכא לא שייך במודר מאכל לאי שהם אין בכך כלום: רב ושמואל אמתי נכסי אלו עליך לפני שביעית אינו אוכל מן הנטוות - ואף על פי שהגיע שביעית דכיון דאמר אלו אסורין עליו אפי' לאחר שנתנם או שהפקירם ולכך אסור בשביעית והשתא ס"ל דבלא אמר נכסי אלו והגיע שביעית אסור לאכול מן הנטוות דאדם אוסר דבר שברשותו אף כשיצא מרשותו ומתני' דקתני ובשביעי' אוכל בנוטות מייתי בהדירו בשביעית עלמה: רבי יוחנן וריש"ל בן לקיש [אמרי] נכסי עליך אינו יורד לתוך שדהו כו' הגיע שביעית אוכל מן הנטוות - והפקר הן ולא אסרן אלא כי אימתא לדידיה אבל אי יהבינהו [לא] דאין אדם אוסר בקונמות לכשיצא מרשותו הכי נמי אלו לא אסר אלא בשביעית מותר בנוטות ופריך אם כן דלא אסר רבי יוחנן כלל לכשיצא מרשותו אמתי לא אשמעינן למילתא באלו אלא אית להו אדם אוסר ועוד תנן דאדם אוסר לכשיצא מרשותו הלכך הא דקתני במתניתין אוכל (אף) מן הנטוות אייתי אף בשהדירו לפני שביעית: ס"ל דאפילו נכנסים אלו - לאמרי' אין אדם אוסר כו': דתנן האומר לבנו כו' - מתנה היא בהנאת קמא: בחייו ובמותו לא יירשנו - אלמא אדם אוסר נכסיו לאחר מותו אע"פ שיצאו מרשותו: *) הכי קאמר ליה בחייו ובמותו. אבל אי לא פריש אפילו אחר נכסי אלו אינו אוסר לכשיצא מרשותו: מ"מ קשיא - דיפלגו בנכסים אלו: שדך שאני נוקף - דאדם אוסר נכסי אלו: ולא פליגי - ורב ושמואל שאמרו נכסים אלו אמתניתין קאי ואיתא להו לפרושי אמתניתין דקתני ובשביעית אוכל מן הנטוות דהיינו נדר בשביעית ורבי יוחנן ור"ל ניחא להו לפרש הגיע שביעית: (ד) רש"י ד"ה דאי"כ דאמרי' אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ט) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (י) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יא) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יב) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יג) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יד) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (טו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (טז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (יט) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כ) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כא) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כב) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כג) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כד) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (כט) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (ל) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לא) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לב) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לג) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לד) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (לט) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מ) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מא) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מב) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מג) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מד) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (מט) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נ) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נא) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נב) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נג) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נד) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נה) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נו) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נז) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נח) ד"ה ניפלגי וכו' דאמרינן אין אדם אוסר כו' - דמשום הא בהנאת קמא: (נ